

בתרומה, כי לקטן אין כח להאכיל את אשתו בתרומה.

בהמה שנרבעה על ידי אדם, אם יש שני עדים, סוקלים אותה, ואם יש רק עד אחד או שהבעלים ראו בעצמם את הרביעה, לא סוקלים את הבהמה, אבל אסור להקריב אותה על גבי המזבח.

ואם קטן בן ט' רבע בהמה, הרי הוא פוסל את הבהמה מעל גבי המזבח כדין בהמה שנרבעה [אבל לפני גיל זה אין ביאתו ביאה, והיא לא נחשבת בהמה שנרבעה], ונסקלת הבהמה על ידו [אף על פי שהוא לא נסקל, כי לא סוקלים קטן].

ואם בא בן ט' על אחת מכל העריות האמורות בתורה הרי הן מומתין על ידו, והוא פטור, מאחר והוא קטן, שאינו נענש על עבירות שעושה.

גמרא:

היבם יכול לקנות את יבמתו לאשה מן התורה רק בביאה, אך תיקנו חכמים שיקדש היבם את יבמתו בקידושי כסף או שטר [הנקראים קידושי מאמר], ותהיה מקודשת לו מדרבנן עוד לפני היבום.

המאמר מועיל, מדרבנן, לשני דברים:

א. לאחר שעשה אחד האחים קידושי מאמר

ביבמתו אסור לאח אחר לייבם אותה, כי מדרבנן היא כבר מקודשת לאח שעשה את המאמר,

ב. אם עושה המאמר רוצה לחלוץ לה, הוא צריך לתת לה גט למאמרו.

ומקשה הגמרא: **וכי לכשיגדיל וירצה להתירה אותה בשוק, בנט בלבד פגי לה?**

והתניא: עשו חכמים את ביאת יבם בן ט', לחומרא, כמאמר של יבם בגדול, מה מאמר בגדול צריך גט למאמרו, כי מדרבנן היא מקודשת לו, וחליצה לזיקתו, כי מדאורייתא היא עדיין זקוקה ליבום או חליצה, ולא מועיל להוציאה בגט, אף ביאת בן ט' צריך גט למאמרו, וחליצה לזיקתו. והיינו, אף על פי שמהתורה ביאת בן ט' מועילה, תיקנו חכמים שהיא תיחשב רק כמו קנין מאמר, שהוא קנין קל יותר, כמאמר, ולכן צריכה גם חליצה מדרבנן בנוסף לגט מן התורה.

וקשה על המשנה שלנו שאומרת מספיק לתת לה גט, ולא צריך גם חליצה?

מתרצת הגמרא: **אמר רב: הכי קאמר התנא:**

לכשיגדיל אותו קטן יבעול, וביאה זו תהיה מה-ב ככל ביאת יבום של גדול, ולפיכך אז יתן גט בלבד, ואינה צריכה חליצה, ככל יבמה שהתייבמה על ידי ביאה של גדול, שאינה צריכה חליצה אלא יוצאת בגט בלבד.

אך בכל קנין המצריך דעת לחרש שוטה וקטן אין דעת לעשות את הקנין. אבל כאן שלא צריך דעת גם חרש שוטה וקטן שאין להם דעת וכוונה יכולים לקנות.

וביד המלך ביאר את סברת הראשונים, שיבם בן תשע קונה את היבמה לאשה מדאורייתא, כי ביאת יבום קונה גם אם נעשית באונס או בשוגג ואין צריך בה כוונה או דעת,

מתניתין:

המשנה מפרטת דיני הגיל הקרוי "עונת נדרים":

א. קטנה בת אחת עשרה שנה ויום אחד שנדרה, נדרה נבדקין, שאם היא יודעת לשם מי נודרת או לשם מי היא מקדישה, חל נדרה או הקדשה, אבל אם אינה מבינה, לא חלים נדריה.

ואם היא בת שתיים עשרה שנה ויום אחד, נדרה קיימין, ולא צריך לבדוק אותה.

ומבאר המשנה את הדין הראשון: ובודקין את נדרה אם יודעת לשם מי נדרה במשך כל שנת השתיים עשרה [מיום היותה בת י"א ויום אחד עד היותה בת י"ב ויום אחד].

ב. וכמו כן, קטן בן שתיים עשרה שנה ויום אחד, נדריו נבדקין.

ואם היה בן י"ג שנה ויום אחד, נדריו קיימין, ולא צריך לבדוק אותם.⁽⁸⁴⁾

ובודקין את נדרי הקטן כל שנת השלש עשרה [מ"ב שנה ויום אחד עד י"ג ויום אחד].

ג. אבל קודם לזמן הזה [בנקבה קודם י"א, ובזכר קודם י"ב], הרי אף על פי שאמרו "יודעין אנו לשם מי נדרנו", או אמרו "יודעין אנו לשם מי הקדשנו", אין נדריהם נדר, ואין הקדשן הקדש.

ד. ולעומת זאת, לאחר הזמן הזה [בת י"ב ויום אחד לנקבה וי"ג ויום אחד לזכר] אף על פי שאמרו "אין אנו יודעין לשם מי נדרנו", "לשם מי הקדשנו" — נדרן נדר, והקדשן הקדש.⁽⁸⁵⁾

וטעם הדבר, לפי שקטן, אין תוקף לדבריו. ולעומתו, אדם גדול, אף על פי שאינו יודע בדיוק, חל הנדר. אך בגיל "עונת הנדרים", שאז הוא נקרא בלשון חכמים "מופלא [חכם ומבין, בגיל] הסמוך לאיש", יש ריבוי מהפסוק שאם הוא מבין בדיוק לשם מה הוא נודר, חלים נדריו והקדשיו.

84. המקור שקטן נהיה גדול בגיל י"ג ויום אחד: שיטת רש"י [נזיר כט ב] שנלמד מלוי שנקרא איש כשהרג את שכם אף על פי שהיה רק בן י"ג שנה ויום אחד. שיטת שו"ת הרא"ש [כלל טז א] שאין לזה מקור וזה רק הלכה למשה מסיני. וכן כתב בשו"ת מהרי"ל [נא] שהמקור זה הלכה למשה מסיני, והביא שהראשונים הביאו רמז שכתוב "עם זו יצרתי תהילתי יספרו" "זו" בגימטריא י"ג, וכתב שזה אסמכתא בעלמא. ושיטת התוספות [סנהדרין סט א ד"ה בידוע] שזה נקבע על ידי חכמי הדור, ובימי קדם היו גדולים והיו מביאים שערות בגיל ח' וט' שנים.

85. רש"י מקשה אם בודקים אותו ורואים שאין לו דעת, איך חלים הנדרים וההקדשות שלו?

ומתקן, שגם אם אינו יודע לשם מי נודר הוא נחשב בר דעת, ורק אם מקרע כסותו ולן בבית הקרבות ויוצא יחידי בלילה הוא נחשב שוטה, אבל אם יש לו יותר דעת משוטה, ורק אינו חכם ואינו יודע לשם מי נודר, הנדרים שלו חלים.

אבל קטן לפני הגיל שנהיה גדול, צריך להיות מופלא הסמוך לאיש, דהיינו חכם ובגיל הסמוך לאיש, ואם יש לו דעת שלא לקרוע כסותו אבל אינו חכם לדעת לשם מי נודר, אינו מספיק

גמרא:

כן צריך לבדוק את הנדרים.

מתרצת הגמרא: המשנה צריכה לחדש שבת י"א ויום אחד נדריה נבדקים במשך כל שנת הי"ב, כי סלקא דעתך אמינא, הואיל ואמר מר ל' יום בשנה חשובים שנה, לכן נאמר, היבא דבדקנא ל' יום אחרי שהגיעה לגיל י"א ויום אחד, ולא ידעה להפלות [לשם מי היא נודרת], אימא תו לא ליבדוק, ונאמר שהבדיקה של ל' יום הראשונים מוכיחה שבמשך כל השנה הזאת היא קטנה. דהיינו, שהיה מקום לומר שההגדרה של מופלא הסמוך לאיש צריכה להקבע מיד בתחילת השנה, ואם לא נקבעה אז, שוב אינה חלה, לכן קא משמע לן שיתכן ותתחיל הקטנה להבין גם באמצע השנה, ולהעשות אז "מופלא הסמוך לאיש", ולכן צריך לבדוק אותה אחרי כל נדר⁽⁸⁶⁾.

אך עדיין קשה: וליתני רק הני תרתי בבי, "בת י"ב שנה ויום אחד נדריה קיימין", ו"בודקין כל י"ב", וממילא נדע שרק החל מגיל י"א ויום אחד בודקים, אם כן, הא דתנן "בת אחת עשרה ויום אחד נדריה נבדקין" — למה לי?

מתרצת הגמרא: איצטריך. סלקא דעתך אמינא שרק קטנה סתמא, שאינה בולטת בחכמתה, רק בה נאמר כי בשנתה השנים עשרה בלבד היא בעיא בדיקה, ובשנת האחת עשרה כיון שאינה בולטת בחכמתה

וכיון דתנא ברישא "בת אחת עשרה שנה ויום אחד נדריה נבדקין" [כיון שהיא קטנה], אם כן, מה שהמשיך ואמר התנא "בת י"ב שנה ויום א' נדריה קיימין", למה לי? והרי פשיטא שאם רק קטנה צריכה בדיקה, הרי גדולה לא צריכה בדיקה!?

מתרצת הגמרא: המשנה צריכה לחדש שבת י"ב ויום אחד נדריה קיימין, כי סלקא דעתך אמינא בודקין לעולם, ואפילו בגדלות [כי הייתי חושב שהבדיקה לא נועדה לראות אם היא כבר מופלאת וברת דעת, אלא שיש כאלה שאינם מבינים מה זה נדר, ומי שלא מבין מה זה נדר, אין נדרו נדר, ולכן צריך בדיקה], והתנא כתב רק את זמן תחילת הבדיקה בגיל י"א ויום אחד, קא משמע לן שבודקים רק בגלל שהיא קטנה [נומטרת הבדיקה הוא רק לבדוק אם היא מופלאת וברת דעת]. אבל כשהגיעה לגדלות, יותר לא צריך בדיקה.

וממשיכה ומקשה הגמרא: וכיון דתני בדין השני של הרישא "בת י"ב שנה ויום אחד נדריה קיימין", אם כן, "בודקין כל שתים עשרה", למה לי? והרי כבר שנינו שבת י"א ויום אחד נדריה נבדקים, וגם שנינו שבהגיעה לגיל י"ב נדריה קיימים ואינם צריכים יותר בדיקה, ואם כן, כבר נדע בעצמנו שבמשך כל השנה שבין י"א לי"ב

בשביל להיות מופלא.

בדיקה.

אך הרמב"ם סובר [נדרים יא א] שכל השנה צריכה בדיקה, אפילו אם כבר נדרה כמה פעמים וכל פעם ידעה לשם מי היא נודרת, בכל זאת עדיין צריכה להבא בדיקה על כל נדר שנודרת.

86. שיטת רוב הראשונים שצריך לבדוק את הקטנה עד שפעם אחת יודעת לשם מי נודרת. ומאז היא בחזקת שמבינה ולא צריכה יותר

תנו רבנן: זה ששנינו במשנה שנקבה ממהרת להתחכם יותר מהזכר, ולכן קטנה מגיל י"א ויום אחד נדריה נבדקים, ומגיל י"ב שנה ויום אחד נדריה קיימים, ואילו זכר מגיל י"ב ויום אחד נדריו נבדקים, ומגיל י"ג שנה ויום אחד נדריו קיימים, אלו דברי רבי.

אבל רבי שמעון בן אלעזר אומר: דברים האמורים בתינוקות, מה שרבי אומר שנקבה החל מגיל י"א שנה ויום אחד נדריה נבדקים, ומגיל י"ב שנה ויום אחד נדריה קיימים, גילים אלו בתינוק אמורים. כלומר, זה הוא הגיל שנדרי זכר נבדקים או קיימים, כי הוא ממהר להתחכם לפני הנקיבה, שהיא מתחכמת בגיל מאוחר יותר, והוא:

דברים האמורים בתינוק, הגיל שרבי אומר בזכר, שמגיל י"ב ויום אחד נדריו נבדקים ומגיל י"ג ויום אחד נדריו קיימים, בתינוקות אמורים. כלומר, זה הוא הגיל שנדרי נקבה נבדקים או קיימים.

ונמצא, שלפי רבי תינוקת נעשית ברת דעת ויש לה כח לנדור נדרים שנה לפני התינוק. ואילו לרבי שמעון בן אלעזר להיפך, תינוק נעשה בר דעת שנה קודם לפני התינוקת.

אמר רב חסדא: מאי טעמא דרבי הסובר שקטנה ממהרת להחכים לפני הקטן?

דכתיב ביצירתה של חוה [בראשית ב] 'ויבן ה' אלוהים את הצלע'. נאמר ביצירת האשה בלבד לשון 'ויבן', שהוא מלשון בינה, מלמד שנתן הקב"ה בינה יתירה⁽⁸⁷⁾ באשה יותר מבאיש.

היא מוחזקת כקטנה, ובסתמא לא בעיא בדיקה.

אבל היבא דחזינן לה דחריפא טפי, שהיא חכמה ביותר משאר בני גילה, מיבדקה אפילו בשנתה האחת עשרה, עוד בטרם ימלאו לה י"א שנה ויום אחד. לכן, קא משמע לן משנתנו שבפחות מגיל י"א אינה צריכה בדיקה, ואפילו אם היא חריפה ביותר.

אך אם את זה לומדים ממה שאמרה המשנה שדווקא מבת י"א ויום אחד מועילה בדיקה, אז קשה מה שאמרה המשנה: קודם הזמן הזה, אף על פי שאמרו 'יודעין אנו לשם מי נדרנו', אין נדריהם נדר, ואחר הזמן הזה, אף על פי שאמרו 'אין אנו יודעין לשם מי נדרנו', נדריהם נדר', למה לוי? [והרי זה כבר נתחדש קודם].

מתרצת הגמרא: סלקא דעתך אמינא, הני מילי שאפילו אם הם חריפים לא צריכים בדיקה בגיל שהוא פחות מאחת עשרה שנים ויום אחד, רק היבא דלא קאמרי אינהו, הקטנים, בפירוש שהם מבינים לשם מי נודרים.

אבל היבא דקאמרי אינהו, נסמוך עליהו, ויחולו נדריהם, לכן קא משמע לן, שאפילו אם נדע בבירור שהם יודעים לשם מי הם נודרים, אין נדריהם קיימים. כי צריך גם 'מופלא' שיודע לשם מי הוא נודר, וגם 'סמוך לאיש', והיינו גיל י"א ויום אחד לנקבה, או י"ב ויום אחד לזכר.

מבואר [שבת לג ב קידושין פ ב] שנשים דעתן קלה?

87. הקשו המפרשים, שכאן בגמרא מבואר שיש לנשים בינה יתירה, ואילו בכמה מקומות

אמר רב שמואל בר רב יצחק: מתוך שהתינוק מצוי בכית רבו, (88) ושם מלמדים אותו דעת, נכנסת בו ערמומיות (89) תחלה לפני הקטנה. (90)

איבעיא להו: קטן שהביא שתי שערות [שהן סימן גדלות] בשנה שלפני גדלותו, דהיינו, לפני גיל י"ג ויום אחד, שהיא התקופה הנקראת "תוך זמן", האם הוא נידון כ"לפני זמן", והוא עדיין קטן, והשערות הללו אינן סימן שגופו מתבגר, אלא הן מופיעות משום שיש לו שם "שומא" [נקודת חן], שטבעה למהר להוציא שערות אף על פי שהגוף לא התבגר.

או שהבאת שתי השערות בתוך הזמן נחשבת כהבאת שערות

ומקשה הגמרא: ואידך, רבי שמעון בן אלעזר, הסובר שאין לאשה בינה יתירה, למה קורא הכתוב ליצירתה של חוה בלשון של "ויבן"?

ומתרצת הגמרא: הפסוק הוא, **מבעי ליה לכדריש לקיש**. דאמר ריש לקיש משום רבי שמעון בן מנסיא: נאמר ביצירתה של חוה "ויבן ה' [אלהים] את הצלע, אשר לקח מן האדם לאשה, ויביאה אל האדם" — מלמד שקלעה הקדוש ברוך הוא לחוה, והביאה אצל אדם הראשון. שכן, בכרכי הים קורין לקלעיתא "בנייתא". ולכן נאמר ביצירתה של חוה לשון "בנייה", שמשמעותו קליעה.

ורבי שמעון בן אלעזר, מאי טעמא, מהו טעמו לומר שקטן מחכים ובא לעונת הנדרים לפני הקטנה?

[דובר צדק נר מצוה מ"ע א] מבאר שבינה זו יראת שמים.

88. התוספות הקשו, וכי סובר רבי שמעון בן אלעזר שתינוק שלא הולך לרבו ללמוד יהיה גדול יותר מאוחר?

ותירצו התוספות, שתינוק בטבעו תמיד יוצא ונכנס ואם לא לבית רבו אז למקומות אחרים. אמנם תוספות הרא"ש תירץ שגם תינוק שלא לומד ולא יוצא ונכנס, אינו משתנה מתולדות אבותיו ואבות אבותיו.

89. והעיר הערוך לנר שהערמימות מגיעה יחד עם החכמה כמו שלומדים חז"ל מהפסוק "אני חכמה שכנתי ערמה" [סוטה כא ב].

90. אבל הקטנה טבעה להשאר בבית, שכל כבודה בת מלך פנימה. יעב"ץ.

ומתרצים הריטב"א ותוספות הרא"ש שגיל התבגרות קודם, אבל לאחר שהגיעו לדעת המלאה, נשים דעתן יותר קלה.

ובפירוש המשניות מבאר הטעם שנשים ממהרות להביא סימנים, לפי שחייהן קצרים יותר [והכל אצלן יותר מוקדם]. ועיין בתוספות [כתובות נב א ד"ה רצה] שהביא ירושלמי שנשים ממהרות למות לפני האנשים. ובתוספות כתובות [פג ב ד"ה מיתה שכיחא] כתב שהטעם הוא, שמתות הרבה בלידה.

ובכן יהודיע מבאר שלפני החטא היתה לנשים בינה יתירה, ולכן בפסוק של יצירת האשה, לפני החטא מרומז שיש להן בינה יתירה, אבל אחרי החטא דעתן יותר קלה, ורק לגבי זמן ההתבגרות זה נשאר כמו לפני החטא.

ובמהר"ל [חידושי אגדות בסוגיא] האריך לבאר את הבדל בין חכמה שיש לנשים פחות לבין בינה שיש לנשים יותר. ורבי צדוק הכהן

רב ורבי חנינה דאמרי תרווייהו: אם הביא שערות בשנה שלפני גדלותו, הנקראת תקופת "תוך זמן", הרי הוא קטן כלפני זמן, והשערות אינן אלא שומא בעלמא, ואין מענישים אותו.

רבי יוחנן ורבי יהושע בן לוי דאמרי תרווייהו: תוך זמן — כלאחר זמן, (92) ונעשה גדול בהבאת שתי השערות.

אמר רב נחמן בר יצחק: וסימניך, שלא תטעה לדעת מי הוא שאמר "תוך הזמן כלפני הזמן", ממה שנאמר במגילת רות "וזאת לפנינו בישראל". "זאת" לשון נקבה הוא, ויהיה לך לסימן שרב חנינה, ששמו בלשון נקבה [עם סיומת של ה'], הוא זה שאמר כי תוך הזמן הוא "לפנים", כלפני הזמן. (93)

"לאחר זמן" [כמו הבאת שערות לאחר י"ג ויום אחד], ומעתה הוא כבר נחשב לגדול?

ודנה הגמרא: למאי הלכתא, לגבי מה הוא הספק?

אי לנדרים, אם נדריו קיימים, הרי לאו כלפני זמן דמאי, ולא כלאחר זמן דמאי. שהרי הנדרים תלויים בגיל של מופלא הסמוך לאיש, ובבדיקת החכמה בלבד, ולא בהבאת שתי שערות. (91)

אלא הספק הוא לגבי עונשין, מאי? כאשר הביא שערות בשנה לפני שמלאו לו י"ג ויום אחד, ועבר עבירה, האם בית דין מענישים אותו כגדול, או שמא השער הזה הוא בגדר "שומא בעלמא", ואינו נידון כגדול.

זה, ועיין מה שהקשה על זה בדבר אברהם [ח"ב סי' י" ס"ק ו].

92. לקמן [מח ב] נחלקו אי תוך הפרק כלפני הפרק, ושיטת רוב הראשונים שזו היא אותה מחלוקת של הגמרא כאן אם תוך הזמן כלפני הזמן. אך רבינו תם סובר כי שמה המחלוקת היא רק אם כבר גמרה את שנת הי"ב, והיא ביום האחד של השנה הבאה, האם צריך י"ב שנה ויום אחד מלא, או שמספיק חלק מהיום. ועיין בהערה לעיל, שהבאנו בזה מחלוקת אחרונים.

93. פירשנו את הסימן כפי הפירוש הראשון ברש"י, ורש"י מביא עוד פירוש שבמילה בישראל מובלע השם רב. ותוספות הרא"ש מפרש, שרבי יהושע בן לוי היה לוי ואילו רב ורבי חנינה הסוברים לפנים [כלפני הזמן] המה ישראלים [בישראל]. ובהגהות הב"ח פירש

91. התוספות מבארים את דברי הגמרא שבנדרים לא תלוי בשערות, כי הרי נדרים בודקים שנה לפני שנעשה גדול, ומנין לנו מתי יבואו שערות, אלא בהכרח, סומכים על חזקה דרכא המבוארת לקמן, שעל פי רוב הסימנים מגיעים בזמן [של הבת בגיל י"ב שנה ויום אחד, ושל הבן בגיל י"ג שנה ויום אחד].

אך הרמב"ם [נדרים יא ג] סובר שנדר תלוי רק בשנים ולא בשערות. וכן סובר התוספות רי"ד. אך בהמשך, התוספות רי"ד חוזר בו, שהרי הגמרא מביאה ראיות מנדרים שתוך הזמן כלפני הזמן. ולכן מסביר שהגמרא העדיפה להעמיד את הספק בעונשין, שצריך איש גמור, ולא בנדרים, שמספיק גם מופלא הסמוך לאיש. שיטת המאירי שגם למאן דאמר תוך הזמן כלפני הזמן, לגבי נדרים עדיין צריך בדיקה. [ועיין בר"ש משאנץ [בפירושו לתורת כהנים פרשת בחוקתי ד"ה ואם גאל יגאל] שכתב כעין

נדריו נבדקים, ולפני הזמן לא מועילה בדיקה. אלא, באה הכפילות להשמיענו שדוקא לפני י"ב שנה אם הביא ב' שערות לא מועילות השערות, אבל אחרי י"ב שנה, אם הביא שערות, הן מועילות לפטור אותו מבדיקה.

ולא היא. רב המנונא לא דייק מכפילות הדינים שבמשנה כמו שחשב רבא, אלא רב המנונא מגופא דמתניתין קא דייק: הא "לאחר זמן" שאמרה המשנה, היכי דמי?

אי מדובר באופן דלא אייתי שתי שערות — קטן הוא [כי אפילו אם הוא יותר מגיל י"ג ויום אחד, אם לא הביא ב' שערות הרי הוא קטן].

אלא לאו, מדובר דאייתי שתי שערות, ולכן נדריו קיימים.

וטעמא דלאחר זמן הוא, דגמרה לה מח-א למילתיה. שיש לו גם שנים וגם שתי שערות, וגופו נגמר לגמרי להתבגר.

ומכאן מוכיח רב המנונא: הא תוך זמן, אפילו גדלו לו שערות, כלפני זמן. והשערות אינן אלא שומא בעלמא.

ועוד קושיא על השיטות שאם הביא שערות לפני הגיל נחשב כגדול, מתיב רבי זירא מברייטא. דתניא, "איש כי יפליא לנדור נדר". מה תלמוד לומר 'איש' — לרבות בן י"ג שנה ויום אה, שאף על פי שאינו יודע להפליא, נדריו קיימין⁽⁹⁴⁾.

מתיב רב המנונא: איך יתכן לומר שבנדריים תוך הזמן אינו לא כלפני הזמן ולא כלאחר הזמן? והרי נאמר במשנה שלנו: אחר זמן הזה, אף על פי שאמרו אין אנו יודעים לשם מי נדרנו, לשם מי הקדשנו — נדריהם נדר, והקדשן הקדש.

ומדייק רב המנונא: הא תוך זמן — כלפני זמן [ולקמן] הגמרא מסבירה מהו הדיוק של רב המנונא].

אמר ליה רבא: עד שאתה מדייק מהסיפא של המשנה, אימא רישא: קודם הזמן הזה, אף על פי שאמרו "יודעים אנו לשם מי נדרנו", "לשם מי הקדשנו" — אין נדריהם נדר, ואין הקדשן הקדש. ותדייק מהסיפא להיפך, הא תוך זמן — כלאחר זמן?

ודוחה הגמרא: ולא היא. רבא לא תירץ על הקושיא של רב המנונא!

כי רבא קטעי בדברי רב המנונא. הוא [רבא] סבר, כי רב המנונא ממשנה יתירה קדייק, והיינו שדייק מכך שהמשנה כפלה את הדין, שבתחילה אמרה מ"ג שנה ויום אחד נדריו קיימים, ואחר כך אמרה עוד פעם שאחר זמן הזה נדריו קיימים, ללמד שדווקא בן י"ג שנה ויום אחד נדריו קיימים, אבל תוך הזמן, אפילו אם הביא שערות אין נדריו נדרים בלי בדיקה.

ולפיכך טען רבא כנגדו: ואדדייק רב המנונא מסיפא — לידוק מרישא! למה המשנה כופלת את הדין שרק מ"ב שנה ויום אחד

94. שיטת הרמב"ם [נדריים י"א ג] וההלכות גדולות [הלכות מיאון] שגדול לגבי

שהתיבה "בישראל" בגימטריה 543 וכן התיבות "רב ורבי חנינה" בגימטריה 543.